

§§ 1 - 6

2018-09-12

Protokoll från Regionala utvecklingsnämndens sammanträde

Tid: 2018-09-12 13.00-15.30

Plats: Kommunernas Hus, Rum Siljan

Beslutande

Abbe Ronsten, S, Ordf.
Kajsa Fredholm, V, 1a vice ordf.
Christer Carlsson, M. Ersättare för Ulf Berg, M
Jan Bohman, S, §§ 1, 2, 3, 4, 6.
Irene Homman, S
Kerstin Lundh, MP
Anna Hed, C
Bo Brännström, L
Torsten Larsson, KD
Lisbeth Mörk-Amnelius, DSP
Johan Persson, SD
Hans Unander, S, § 5

Ersättare

Susanne Norberg, S
Hanna Vangen Engström, S
Lennart Sohlberg, S
Sofia Jarl, C
Lotten Kluck, L
Ingvar Niilimaa, DSP
Pär Dalkvist, SD

Tjänstemän

ElsMari Julin, regionchef, Region Dalarna
Pär Jonsson, chef HR-ekonomi-kommunikation, Region Dalarna
Amelie Sahlin, chef samhällsbyggnad, Region Dalarna

Förvaltningssekreterare

Håkan Jansson

2018-09-12

Innehållsförteckning

	Inledning och protokollsjustering	3
§1	Fastställande av närvarolistan efter upprop	3
§2	Godkännande av dagordning	3
§3	Protokollsjustering	3
	Informations- och anmälningsärenden	4
§4	Information	4
	Beslutsärenden	4
§5	Utredningen Regionalt utvecklingsarbete	4
§6	Kalendarium	4
	Protokollsjustering	5

2018-09-12

Inledning och protokollsjustering

§1 Fastställande av närvarolistan

Nämndens beslut

1. Närvarolistan fastställs.

§2 Godkännande av dagordning

Nämndens beslut

1. Godkännande av föreliggande dagordning.

§3 Protokollsjustering

Nämndens beslut

1. Bo Brännström utses att jämte ordföranden justera protokollet.
Ordföranden överlämnar efter egen justering till justeringsmannen.
Justering ska vara klar inom 14 dagar.

2018-09-12

Informationsärenden

§ 4 Information

Nämndens beslut

1. Informationen bifogas protokollet.

Information lämnas om:

- A) Regionala utvecklingsnämndens uppdrag
- B) Verksamhetsplan och budget samt kommande ärenden
- C) Lägesrapport regionbildningsprocessen 2019

Beslutssärenden

Nämndens beslut.

- § 5** 1. Utredningen Regionalt utvecklingsarbete tas emot från Region Dalarna och utgör utgångspunkt för nämndens arbete med regional utveckling inför kommande verksamhetsplan.

Johan Persson, SD, yrkade avslag med motiveringen att utredningen inte speglar SDs värderingar. Ordföranden m.fl. yrkade bifall med motiveringen att utredningen väl speglar värderingarna hos det stora flertalet och att den beslutats i enighet i Region Dalarna.

Ordföranden ställde proposition på de bägge förslagen varvid nämnden beslutade enligt ordförandens förslag.

Nämndens beslut.

- § 6** 2. Kalendariet för 2018 fastställdes:

24 oktober, kl. 13.00 - 16.00

13 december ändrades till 14 december, kl. 10.00 - 13.00

3. Kalendariet för 2019 återremitterades.

Protokollsjustering

Vid protokollet

Håkan Jansson
Nämndsekreterare

Datum

Abbe Ronsten
Ordförande

Bo Brännström
Justering

Tillkännagivande av justerat protokoll finns på Landstinget Dalarnas officiella anslagstavla, www.ltdalarna.se/Officiell-anslagstavla.

Förvaringsplats för protokollet: Landstingshuset, Vasagatan 27, Falun.
Protokollet finns även tillgängligt på landstingets webbsida www.ltdalarna.se.

Av landstingsstyrelsen beredda ärenden med förslag till beslut

§68 Transitio, flytt av borgen

(Bilaga sid 15-51)

Diarienummer LD18/01520

Landstingsfullmäktiges beslut

1. Landstinget Dalarna tecknar borgen för AB Transitios lånefinansiering såsom för egen skuld om 8,0 miljoner Mkr avseende tåg, högvärdeskomponenter och strategisk utrustning.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Region Dalarna har tidigare ingått borgen för sin andel (motsvarande 25 % eller 8,0 Mkr) av AB Transitios lånefinansiering på 32 Mkr hos AB Svensk Exportkredit (SEK).

I och med att ansvaret som Regional Kollektivtrafikmyndighet övergått till Landstinget Dalarna, samt att verksamheten inom Kommunalförbundet Region Dalarna kommer att föras över till Landstinget Dalarna, bör borgensansvaret istället tas över av Landstinget Dalarna.

Tidigare borgen hos kommunalförbundet Region Dalarna kommer att återsändas när ny borgen ställts ut av Landstinget Dalarna och det nya borgensåtagandet är giltigt och accepterat av SEK.

§69 Politisk organisation under kommande mandatperiod

(Bilaga sid 52-56)

Diarienummer LD18/01976

Landstingsfullmäktiges beslut

1. Fastställa politisk organisation för kommande mandatperiod enligt förslag
2. Inrätta en Regional utvecklingsnämnd fr.o.m. 2018-09-01

Sammanfattning av ärendet

Landstingsstyrelsen beslutade 2018-02-12, §25, att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för att göra en översyn av den politiska organisationen. Gruppen har enats om ett antal förslag till förändringar samt förslag om två utredningsuppdrag som ska kunna behandlas av det nya Landstings-/Regionfullmäktige på mötet i oktober 2018.

[Handwritten signature]

000057

2018-05-28 Landstingsstyrelsen
2018-06-11-12 Landstingsfullmäktige

Bildande av en Regional utvecklingsnämnd

Ordförandens förslag

1. En Regional utvecklingsnämnd bildas fr.o.m. 2018-09-01 med ett initialt uppdrag att planera för och genomföra landstingets övertagande av det regionala utvecklingsansvaret från Region Dalarna 2019-01-01.
2. Den Regionala utvecklingsnämnden ska ha elva ledamöter och elva ersättare.
3. Reglemente för den Regionala utvecklingsnämnden fastställs enligt bilaga b).
4. Som ledamöter i den Regionala utvecklingsnämnden väljs:
5. Som ersättare i den Regionala utvecklingsnämnden väljs:
6. Som ordförande i den Regionala utvecklingsnämnden väljs:
7. Som 1:a vice ordförande i den Regionala utvecklingsnämnden väljs:
8. Som 2:a vice ordförande i den Regionala utvecklingsnämnden väljs:
9. Landstinget ställer sig bakom den instruktion som kommunerna och Landstinget föreslår ska gälla för samverkan i beredningen av den Regionala utvecklingsnämndens ärenden enligt bilaga c). Instruktionen ska senare fastställas av den Regionala utvecklingsnämnden.

Sammanfattning

Landstinget kommer enligt den proposition som Regeringen lämnade till riksdagen 2018-04-06 att överta det regionala utvecklingsansvaret från Region Dalarna 2019-01-01. Arbetet inför detta övertagande pågår för fullt såväl i Landstinget som i Region Dalarna. På liknande sätt som inför övertagandet av kollektivtrafikansvaret 2018-01-01 föreslås att en nämnd för regionalt utvecklingsansvar träder i kraft redan vid höstens början för att förbereda övertagandet i Landstinget Dalarna. Några beslutsmandat avseende det regionala utvecklingsansvaret kan inte nämnden få förrän efter årsskiftet 2019. Men nämnden föreslås fram till dess få mandat att företräda landstinget i de praktiska frågor som rör ansvarsövergången. Särskilt åligger det nämnden att under denna tid precisera hur samverkan

BESLUTSUNDERLAG Landstingsfullmäktige

Central förvaltning

Datum

Önr

Sida

2018-06-11-
-12

LD18/00892

2 (3)

000055

med länets kommuner ska ske och att beskriva arbetsprocessen för det regionala utvecklingsarbetet.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Förslag till reglemente för den regionala utvecklingsnämnden
- c) Förslag till Instruktion för Beredningen för Dalarnas Utveckling (BDU)

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Landstinget kommer att överta det regionala utvecklingsansvaret från Region Dalarna fr.o.m. 2019-01-01. Inför detta övertagande krävs planering och en stor mängd förberedelser både såvitt avser personal som verksamhet. Landstinget Dalarna och Region Dalarna har tillsammans planerat för övertagandet under en längre tid. På liknande sätt som när Landstinget övertog ansvaret som regional kollektivtrafikmyndighet vid årsskiftet 2018 föreslås att en ny nämnd bildas redan per den 1 september 2018 som får ansvaret att förbereda övertagandet av det regionala utvecklingsansvaret. Några beslutsmandat avseende det regionala utvecklingsansvaret kan inte nämnden få förrän efter årsskiftet 2019. Men nämnden föreslås få mandat att företräda landstinget i de praktiska frågor som rör ansvarsövergången. Särskilt åligger det nämnden att under denna tid precisera hur samverkan med länets kommuner ska ske och att beskriva arbetsprocessen för det regionala utvecklingsarbetet.

Ekonomi och finansiering

En ny nämnd kommer att medföra ökade kostnader för sammanträdesarvoden åt de ledamöter och ersättare som inte idag uppbär heltidsarvoden.

Juridik

Enligt 3 kap 4 § kommunallagen ska fullmäktige tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet. Enligt 6 kap. 16 § kommunallagen väljs ledamöter och ersättare i en nämnd av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer.

Medarbetarperspektiv och arbetsmiljö

En ny nämnd medför ökad arbetsbelastning för nämndsekreterare och föredragande tjänstemän.

BESLUTSUNDERLAG
Landstingsfullmäktige

Central förvaltning

Datum

Dnr

Sida

2018-06-11-
-12

LD18/00892

3 (3)

000060

Samverkan med fackliga organisationer

Beslutet är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Den politiska organisationen följs upp och utvärderas inom ramen för den politiska debatten i fullmäktige och nämnderna.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDENS REGLEMENTE

Fastställt av fullmäktige § XX/18.

Detta reglemente gäller fr.o.m. den 1 september 2018.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Landstingsstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av landstingets angelägenheter och har det övergripande ansvaret över övriga nämnders verksamhet.

Landstingsstyrelsen är enligt 6 kap. 8 § kommunallagen och 25 § Landstingsstyrelsens reglemente överordnad övriga nämnder på följande landstingsövergripande områden: personal- och arbetsgivarfrågor, verksamhetsplanering, ekonomisk förvaltning och redovisning, miljöarbete, information och säkerhet.

Landstingets övriga nämnder är:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden
- Fastighetsnämnden
- Kollektivtrafiknämnden
- Kultur- och bildningsnämnden
- Patientnämnden
- Regionala utvecklingsnämnden
- Servicenämnden
- Tandvårdsnämnden

Ordföranden och presidieutskott**1 §**

Fullmäktige väljer ledamöterna i nämnden och bland dem en ordförande, en 1:a vice ordförande och en 2:a vice ordförande.

Dessa utgör nämndens presidium med ansvar för att bereda nämndens sammanträden. Nämnden kan delegera beslutsrätt till presidiet som utgör ett särskilt utskott.

Vid samtidigt förfall för ordföranden och vice ordförandena samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden tillämpas bestämmelserna i 21 § fullmäktiges arbetsordning.

Ordföranden ansvarar för att nämnden känner till innehållet i detta reglemente, att den har nödvändig kunskap om de övriga bestämmelser som reglerar nämndens verksamhet samt kännedom om landstingets organisation.

Sammanträden

2 §

Nämnden ska för varje kalenderår upprätta en plan över sina sammanträden och beredningarna till dessa. Utöver de sammanträden som intagits i planen ska sammanträde enligt 6 kap. 23 § andra stycket kommunallagen hållas när minst en tredjedel av ledamöterna begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Nämnden får besluta att dess sammanträden generellt eller för visst möte ska ske på distans enligt 6 kap. 24 § kommunallagen under förutsättning att kraven i 5 kap. 16 § kommunallagen är uppfyllda. Om nämnden har beslutat om offentliga sammanträden enligt 5 § krävs också att möjligheten för allmänheten att ta del av sammanträdet är tillgodosedd.

3 §

Den enligt 2 § upprättade planen ska lämnas till nämndens ledamöter och ersättare. Planen publiceras på Landstingets hemsida på Internet.

Planen utgör kallelse till sammanträdena.

Föredragningslista och handlingar i de ärenden som ska behandlas på sammanträde bör lämnas till berörda en vecka före sammanträdet. Nämndens handlingar publiceras också på Landstingets hemsida på Internet.

4 §

Beträffande ersättares tjänstgöring gäller i tillämpliga delar motsvarande bestämmelser i 10 § fullmäktiges arbetsordning.

Landstingsfullmäktige beslutar i början av varje mandatperiod om en inbördes ordning mellan partierna för varje parti för det fall en partiersättare saknas. Ersättare kallas i sådana fall enligt denna ordning.

Dessutom gäller:

- en ledamot har alltid rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

RUN

000063

- en ersättare som har börjat tjänstgöra har normalt företräde oberoende av turordningen bland ersättarna. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får dock en ersättare som står före i turordningen och som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

5 §

Av 6 kap. 25 § kommunallagen framgår att en nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att sammanträdet ska vara offentligt och på vilket sätt allmänheten ska få tillträde till eller möjlighet att via media kunna ta del av sammanträdet. Sådant beslut fattas med enkel majoritet.

Nämndens sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess.

Rätt att närvara vid nämndens sammanträden samt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad till protokollet tillkommer, förutom ledamot och tjänstgörande ersättare,

- icke tjänstgörande ersättare i respektive nämnd.
- Förvaltningschef för nämndens verksamhetsområden
- landstingsråd och oppositionsråd.

6 §

Förtroendevald, tjänsteman hos landstinget eller särskild sakkunnig, utöver stadgande i 5 § ovan, kallas efter beslut av nämnd.

Nämnden beslutar om den som särskilt kallats till sammanträdet ska få delta i överläggningarna.

7 §

Ordföranden beslutar om formerna för beredning samt om föredragning av ärenden vid nämndens sammanträden.

RUN

8 §

Om hur ärenden avgörs och protokoll utformas finns bestämmelser i 6 kap. 33 och 35 §§ kommunallagen.

Beträffande särskilt yttrande till protokoll gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om reservation i 4 kap. 27 § kommunallagen.

Med reservation avses en anmälan om att en ledamot, som deltar i ett beslut, inte håller med om beslutet. Reservation ska alltid anges i protokollet enligt 5 kap. 67 § kommunallagen. En reservation har rättsverkningar och kan vara såväl skriftlig som muntlig.

Särskilt yttrande benämns "skriftlig reservation" i Landstingsfullmäktiges arbetsordning 37 § och utgör motivering till en avvikande mening eller ett förtydligande av en ståndpunkt i samband med en reservation från en ledamot eller tjänstgörande ersättare. Önskar en ledamot motivera eller utveckla sin reservation krävs ett särskilt yttrande som ska vara skriftligt, undertecknat av reservanten och lämnat till sekreteraren senast före justering av protokollet. En ledamot som reserverar sig har alltid rätt att lämna ett sådant särskilt yttrande. Det ska i så fall påtalas för sekreteraren i samband med att reservationen anmäls.

Protokollsanteckning kan innehålla kommentarer till protokollet från såväl ledamöter, ersättare som tjänstemän av flera olika anledningar. När en protokollsanteckning härrör från en ledamot utgör det en svagare markering än en reservation och kan också göras av andra än dem som är röstberättigade för att markera en ståndpunkt. En protokollsanteckning kan fogas som bilaga till protokollet eller anges muntligt och skrivas in i protokollet av sekreteraren. Eftersom protokollet förs på ordförandens ansvar avgör ordföranden om en protokollsanteckning ska få göras.

Nämnden utser för varje sammanträde en ledamot eller tjänstgörande ersättare att jämte tjänstgörande ordförande justera nämndens protokoll. Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje sida av protokollet. Protokoll ska justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet.

9 §

Nämndens sekreterare ska se till att utdrag ur nämndens justerade protokoll tillställs dem som är berörda av i protokollet intagna beslut. Justerat protokoll ska tillställas nämndens ledamöter och ersättare, landstingsstyrelsen samt revisionen enligt dess närmare bestämmande. Justerade protokoll ska dessutom finnas tillgängliga på Landstingets hemsida på Internet.

Övriga bestämmelser

Delegering

10 §

Nämnden får uppdra åt ett utskott, åt en ledamot eller ersättare i nämnden eller åt en anställd hos landstinget att på nämndens vägnar besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen.

Beslut som fattats med stöd av uppdraget ska anmälas för nämnden som bestämmer i vilken ordning detta ska ske.

Om delegering till anställd i övrigt finns dessutom stadgande i 7 kap. 5 och 7 §§ kommunallagen.

Om delegering vid brådskande ärenden finns stadgande i 6 kap. 39 § och 40 § andra stycket kommunallagen.

Beslut som fattats med stöd av uppdrag enligt delegering får inte återkallas eller ändras av den som lämnat uppdraget.

Ärende av principiell eller i övrigt av större betydelse ska avgöras av nämnden eller av landstingsfullmäktige.

Vidaredelegering

11 §

Om nämnden uppdrar åt förvaltningschef att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt annan anställd inom verksamheten att besluta istället. Sådana beslut ska anmälas till förvaltningschefen som vidareanmäler detta till nämnden.

Förhandling och information enligt medbestämmandelagen (MBL)

12 §

I ärenden där nämnden ansvarar för beredningen och närmast har att fatta beslut åligger det nämnden säkerställa att sådan förhandlings- och informationsskyldighet genomförs, som enligt lagen om medbestämmande i arbetslivet och medbestämmandeavtal, åligger landstinget som arbetsgivare. Sådan förhandling ska ske i god tid innan beslut tas.

Medbestämmandeformer

13 §

Om partsammansatta organ, självförvaltningsorgan och närvarorätt för personalföreträdare stadgas i 7 kap. 10-25 §§ och 8 kap. 4-8 §§ kommunallagen.

Budget- och verksamhetsansvar

14 §

Nämndens arbete är reglerat i kommunallagen och i detta reglemente. Nämnden ska också följa övriga gällande lagar och författningar, av landstinget träffade avtal samt av landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen fastställda styrdokument.

Nämnden ansvarar inom ramen för sitt uppdrag inför fullmäktige och styrelsen för att anvisad budgetram hålls och att verksamheten bedrivs utifrån de mål och riktlinjer som fullmäktige och styrelsen bestämt. Nämnden ska utifrån budgetramen, mål och riktlinjer specificera och fastställa sin egen budget.

Nämnden utövar arbetsgivaransvaret inom sitt verksamhetsområde.

Nämnden ska i övrigt fullgöra vad Landstingsfullmäktige eller Landstingsstyrelsen ålägger nämnden.

Utifrån sitt uppdrag ska nämnden tillse att intern kontroll och uppföljning fungerar tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för besvarande av remisser inom verksamhetsområdet med undantag för sådana som är av principiell vikt.

Personuppgiftsansvar, katastrofplanering och osäkra fordringar

15 §

Nämnden är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen inom sitt verksamhetsområde.

Inom sitt verksamhetsområde svarar nämnden för katastrofplanering, beredskaps- och säkerhetsfrågor samt efterlevnad av arbetsmiljölagens ålägganden.

Nämnden äger rätt att avskriva osäkra fordringar inom sitt eget verksamhetsområde.

Samarbete i samhället**16 §**

För att nämnden ska kunna fullgöra sin uppgift bör samarbete utvecklas med samhällsorgan, företag, organisationer och andra som har möjlighet att tillföra kunskap och erfarenhet.

Initiativrätt**17 §**

Nämnden får väcka de förslag hos landstingsfullmäktige, som är föranledda av verksamhetsansvaret enligt detta reglemente eller i fullmäktige fastställd verksamhetsplan samt är avsedda att främja verksamhetens utveckling i övrigt.

Resultatansvar**18 §**

Nämnden har eget resultatansvar och ska, enligt landstingsstyrelsens bestämmande, till landstingsstyrelsen avge rapporter om verksamhet och ekonomi.

Verksamhetsplanering**19 §**

Nämnden ansvarar för att verksamhetsplan upprättas i enlighet med beslutad planeringsprocess.

Jäv**20 §**

Om jäv finns bestämmelser i 6 kap. 28-32 §§ kommunallagen.

Arkiv**21 §**

För vården av nämndens arkiv gäller av fullmäktige fastställt arkivreglemente.

Extraordinär händelse**22 §**

Vid en extraordinär händelse kan arbetsutskottet i egenskap av krisledningsnämnd enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap överta hela eller delar av nämndens verksamhetsområden. Vid övergång till krigsorganisation övertar arbetsutskottet de arbetsuppgifter som enligt reglementet åligger nämnden.

RUN

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

000000

23 §

Den Regionala utvecklingsnämnden består av 9 ledamöter och 9 ersättare.

Styrande lagstiftning och föreskrifter

24 §

Den Regionala utvecklingsnämnden ska, förutom de lagar och bestämmelser som angivits i 14 § särskilt följa lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, förordning (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur samt de övriga författningar som gäller för nämndens ansvarsområde.

Driftsansvar fr.o.m. 2019-01-01

25 §

Landstinget kommer fr.o.m. 2019-01-01 att utgöra en s.k. länsregion och då överta ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna från nuvarande kommunalförbundet "Region Dalarna". Den Regionala utvecklingsnämnden ska vara den nämnd som ansvarar för dessa frågor.

Nämnden ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i Dalarnas län, vilket innebär insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling i länet.

I uppdraget ingår att

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin,
2. besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete,
3. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet,
4. i förekommande fall utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram,
5. handlägga frågor rörande Europasamarbetet och övrigt internationellt samarbete
6. upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur och besluta om prioriteringar bland de föreslagna åtgärderna,
7. ansvara för andra tillkommande regionala uppgifter från staten eller regionfullmäktige.

RUN

Samverkan och samråd

000070

26 §

Den Regionala utvecklingsnämnden ska samverka med länets kommuner, länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.

Nämnden ska också samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

27 §

Den Regionala Utvecklingsnämnden ska samråda med länets kommuner genom ett särskilt beredningsorgan, Beredningen för Dalarnas Utveckling, BDU. En särskilt utarbetad instruktion finns för detta samarbetsorgan.

Driftsansvar 20180901 – 20181231

28 §

Den regionala utvecklingsnämnden har fram till årsskiftet 2019 inte några beslutsmandat vad gäller det regionala utvecklingsarbetet. Nämndens uppgift fram till årsskiftet 2019 är istället att förbereda för den nya länsregionens övertagande av detta uppdrag och att företräda Landstinget i dessa frågor.

Särskilt åligger det nämnden att under denna tid precisera hur samverkan med länets kommuner ska ske och att beskriva arbetsprocessen för det regionala utvecklingsarbetet.

Handläggare
Håkan Jansson
023-77 70 13
hakan.jansson@regiondalarna.se

Datum
2018-08-22

Diarienummer
RD 2016/148

Delegationsbeslut avseende fastställande och överlämnande av utredningsunderlag Regionalt utvecklingsarbete till den Regionala utvecklingsnämnden

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet beslutade 2018-05-17 följande:

- Underlaget Regionalt utvecklingsarbete kompletteras utifrån diskussionen under mötet.
- Presidiet fastställer den slutliga versionen av utredningsunderlaget.

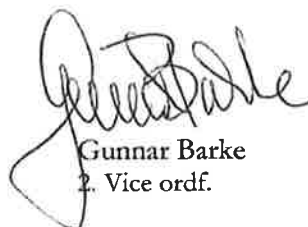
Presidiets beslut

1. Presidiet fastställer utredningsunderlaget Regionalt utvecklingsarbete.
2. Utredningsunderlaget överlämnas till Landstingets Dalarna Regionala utvecklingsnämnd för vidare beredning.

2018-08-22

Abbe Ronsten
Ordf.

Sofia Jarl
1. Vice ordf.

Gunnar Barke
2. Vice ordf.

§ 61

Dnr RD 2017/182

Regionbildningsprocessen och omvärldsspaning

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet beslutade:

- Underlaget Regionalt utvecklingsarbete kompletteras utifrån diskussionen under mötet.
- Presidiet fastställer den slutliga versionen av utredningsunderlaget.

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta

- Informationen läggs till handlingarna.

Beslutsunderlag

Utredning "Regionalt utvecklingsarbete".

Sammanfattning av ärendet

Olika överväganden behöver göras utifrån det underlag som låg till grund för diskussionen, bl.a. arbete med kompetensförsörjning och skolfrågor. Hur mycket arbete ska bedrivas på områdena och vilken organisation är lämpligast att arbeta med det. I det färdiga underlaget bör det förtydligas. Viktigt är också att komma fram till hur bilden av Dalarna ska förmedlas.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Regionalt utvecklingsarbete - förslag till utgångspunkter för uppdrag och verksamhet 2019

Innehåll

<i>Bakgrund</i>	2
<i>Övergripande synpunkter och kommentarer</i>	2
<i>Fortlöpande arbete med Dalastrategin</i>	3
<i>Uppföljning och Analys</i>	4
<i>Projektfinansiering</i>	5
<i>Infrastrukturplanering</i>	6
<i>Tillväxtskapande samhällsplanering</i>	8
<i>Digitalisering</i>	9
<i>Näringslivsutveckling</i>	10
<i>Kompetensförsörjning</i>	12
<i>Projekt med koppling till kompetensförsörjning</i>	14
<i>Internationell samverkan</i>	14
<i>Perspektiv i arbetet</i>	16
<i>Jämställdhet</i>	16
<i>Integration – Vägen in</i>	17
<i>Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion</i>	17
<i>Energi, klimat och miljö</i>	18
<i>Dalarnas attraktivitet</i>	19

Bilaga

<i>Underlag och fördjupning</i>	
---------------------------------	--

Bakgrund

Den 1 januari 2019 övergår Landstinget Dalarna till att bli nya Region Dalarna, med fler uppgifter och ansvarsområden. När nya Region Dalarna i och med den förändringen tar över det regionala utvecklingsansvaret (RUA), innebär det ett övertagande av ansvaret för regionala utvecklingsverksamheter som näringslivsutveckling, infrastrukturplanering, kompetensförsörjning mm. Det ger goda möjligheter att i samverkan med Dalarnas kommuner, näringsliv, myndigheter och civilsamhälle ”möta framtidsutmaningar med lust, vilja och skapandekraft”¹.

Region Dalarna, med arbetsutskottet som styrgrupp för arbetet, har i och med överlämnandet av den här skrivelsen redovisat det uppdrag till projektet ”Regionbildning 2019 – fas 1”, som formulerades enligt nedan;

”Region Dalarnas arbetsutskott ska föreslå en ram/plattform för innehåll och arbetsformer i en ny regions arbete med regional utveckling. Man ska beskriva, pröva och värdera det nuvarande arbetet och föreslå hur arbetet från 2019 ska bedrivas i Dalarna. Målet är att den nya regionen snabbt ska kunna starta upp sitt arbete och förslagen ska vara ett underlag för arbetet med att ta fram en nya Dalastrategi. Gruppens förslag ska vara klart under första halvåret 2018 för att föras till arbetet under andra halvåret med den nya regionens budget och verksamhetsplan för 2019.”

Följande redovisning av nuvarande uppdrag och verksamhet, erfarenheter samt identifierade behov och prioriteringar är avsedd att vara ett underlag inför kommande budget- och planeringsprocess för det regionala utvecklingsarbetet i den nya organisationen. Utgångspunkten är nuvarande verksamhetsplan (2018) och texten följer i stort strukturen i densamma. De mål som redovisas är de politiska ambitioner som uttrycks verksamhetsplanen.

Övergripande synpunkter och kommentarer

Inom samtliga delar i verksamheten finns ett behov av stabil finansiering och relevant kompetens i den egna organisationen. En jämförelse har gjorts med några andra regioner² av motsvarande storlek som Dalarna. Jämförelsen visar att resurserna för det regionala utvecklingsuppdraget i Dalarna är mindre än i dessa län.

Inom nuvarande organisation bedöms resurserna inom några delar av det regionala utvecklingsuppdraget vara tillräckliga, inom vissa områden täcker projektresurser under en övergångstid verksamhetens behov, men på längre sikt (1 – 3 år) krävs en annan typ av basfinansiering. Inom några områden bedöms resurserna vara otillräckliga i relation till uppdrag och önskvärd utveckling. Även fortsättningsvis ska verksamheten nyttja och kompletteras med tillfällig projektfinansiering, men verksamheten behöver en stabil basfinansiering kopplad till grunduppdraget och en mottagarkapacitet som gör det möjligt att svara upp mot tillfälliga uppdrag och utlysningar.

I nya Region Dalarna blir det särskilt angeläget att vidareutveckla samverkan mellan den kommande regionala utvecklingsnämndens verksamhet och de verksamheter som i dag Landstinget Dalarna bedriver inom Kultur och Bildningsförvaltningen och Kollektivtrafikförvaltningen samt folkhälsoarbetet inom Centrala förvaltningen. Även den verksamhet som idag bedrivs inom enheten Hälsa och välfärd har kopplingar till det regionala utvecklingsuppdraget som inte får tappas bort. Sammantaget ger den nya organisationen möjligheter till ett ökat helhetsperspektiv och en effektivare verksamhet.

¹ Citat ur Dalastrategin

² Värmland, Örebro och Gävleborg

Fortlöpande arbete med Dalastrategin

Nuläge

Mål:

Dalastrategin är ett levande dokument och en lärande process som involverar offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle

Dalastrategin, som är den regionala utvecklingsstrategin (RUS) i Dalarna, ska årligen följas upp, utvärderas och resultatredovisas till regeringen. Vägvalen i Dalastrategin motsvarar till stora delar prioriteringarna i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015—2020.

Sedan dokumentet antogs har det kompletterats med ytterligare styrdokument (strategier och agendor) inom olika områden. Begreppet ”RUS- arbete” står för att utarbeta, fastställa och att samordna insatser för genomförandet av Dalastrategin. Uppdraget står inskrivet i den förordning³ som reglerar det regionala utvecklingsansvaret.

En omarbetad lärandeplan har tagits fram och antagits 2017 (som svar på frågeställningar från Näringsdepartementet). Lärandeplanen behöver dock omsättas i ett lärande arbetssätt där genomförande, uppföljning, utvärdering och analys görs systematiskt i verksamheten och med regelbunden återkoppling till politisk ledning och partnerskap.

Dalastrategins vägval och prioriteringar är gjorda utifrån ett hållbarhetsperspektiv, vilket också finns med i de styrdokument som sedan kopplats till strategin. Sedan strategin antog har FN antagit Agenda 2030 för hållbar utveckling (september 2015). Regeringen har tillsatt en särskild Agenda 2030-delegation, som föreslagit att Agenda 2030 ska användas som målbild för den regionala tillväxtpolitiken och att agendan ska vara en del av det regionala utvecklingsansvaret. Förslaget är också att de regionalt utvecklingsansvariga etablerar regionala arenor för Agenda 2030.

Erfarenheter

Ett viktigt konstaterande som gjorts under Region Dalarnas verksamhetsår är att ekonomiska /personella resurser inte varit tillräckliga för ett kontinuerligt arbete med tydligt fokus på genomförande, uppföljning, utvärdering och analys i relation till Dalastrategins vägval.

När en ny regional utvecklingsstrategi tas fram, fastställs och arbetet därefter går över i en genomförandefas är det viktigt att arbetet ges tillräckliga resurser för att kunna utgöra en kärna i verksamheten runt vilket det regionala utvecklingsarbetet formas. Planer och beskrivningar av hur ett sådant arbete skulle gå till och periodiskt finansieras via egna budgetmedel och projektmedel har funnits och också haft politisk acceptans. De ekonomiska förutsättningarna har dock inte varit på plats för att möjliggöra basfinansiering av de insatser som behövs.

En utebliven prioritering av kärnan i det regionala utvecklingsuppdraget har satt en osäkerhet kring vad det regionala utvecklingsstrategi-arbetet egentligen innebär och hur dess styrande roll ska få eftersträvad effekt.

Utöver den beskrivna osäkerheten har situationen också lett fram till att det saknats kapacitet i verksamheten för att ta emot och hantera tilläggsuppdrag som exempelvis att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet och att stärka och integrera och stärka jämställdhetsperspektiven.

Vid extern utvärdering⁴ har framkommit att Region Dalarna över tid stärkt förmågan att samordna insatser och projekt inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Det regionala

³ Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete

⁴ Genomfördes 2010 och 2014 av Bengt Welin

ledarskapet har också förstärkts genom att politiker och ansvariga verksamhetsledare hos regionala aktörer involverats i arbetet.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

En ny regional utvecklingsstrategi (RUS) ska ersätta Dalastrategin 2020 som antogs 2014. Preliminärt behöver en ny strategi fastställas av regionfullmäktige 2021. Arbetet behöver påbörjas tidigt 2019. Direktiv för arbetet, en organisation och en tillräcklig budget för arbetet krävs. Uttryckt i tid bedöms två och ett halvt år vara nödvändigt för att processen ska ge möjlighet till önskvärd delaktighet och dialog i utmejslingen av prioriteringar och verksamhetsfält, inklusive rimliga tider för remissförfarande och skrivprocess.

Som nämnts redan under rubriken "Nuläge" ovan, kommer det att vara mycket viktigt att utveckla en förändrad arbetsmetodik i genomförandefasen av en ny Dalastrategi. Genomförandet behöver få karaktären av en kontinuerlig process med tydliga inslag av uppföljning, dialog och förändrings- och utvecklingsarbete.

I den kommande processen finns det också behov av nya relevanta och tydliga mål, samt ett mer över tid koordinerat tillväxtarbete, för att på ett mer fokuserat och effektivt sätt kunna möta dagens och morgondagens utmaningar. Agenda 2030 ska användas som målbild för den regionala tillväxtpolitiken på ett sådant sätt att den blir en tydlig ledstjärna i det regionala utvecklingsarbetet.

Sambanden mellan Dalarnas regionala utvecklingsstrategi och nationella och europeiska strategier behöver aktualiseras och kopplas till det regionala, nationella och europeiska förberedelsearbetet inför kommande strukturfondsperiod. Sambanden med andra regionala styrdokument tex miljömålsarbetet och kulturplanen behöver stärkas och tydliggöras.

Det är av särskilt stor betydelse att i närtid klargöra hur ett kontinuerligt RUS-arbetet kan kopplas till en tydlig politisk beredningsprocess och hur RUS-arbetet på ett tydligare sätt än i dag kan lyftas fram som det regionala utvecklingsarbetets kärna.

Sammanfattningsvis bör uppdraget i grunden vara oförändrat, men det behöver mer resurser för att kunna utföras på angivet sätt och svara upp mot statens förväntningar och krav.

Uppföljning och Analys

Nuläge

Mål:

Väl underbyggda samhällsanalyser bidrar inför beslut, vid uppföljning och till ett fortlöpande gemensamt lärande i regionen

Det regionala utvecklingsarbetet ska grundas på erfarenheter, kunskaper och resultat från genomförda insatser. För det krävs en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen inom olika områden i Dalarna. Genom analyser av händelseutveckling och möjliga framtidsperspektiv, kan det regionala utvecklingsarbetets komplexitet och förutsättningar tydliggöras i en kontinuerligt pågående process.

I den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 identifieras analys som ett område som bör vidareutvecklas. Överhuvudtaget betonas vikten av ett "tydligare fokus på resultat och uppföljning, utvärdering, analys och lärande" i det regionala utvecklingsarbetet.

Region Dalarna stödjer och håller ihop det kommunala nätverket för statistik, analys och omvärldsbevakning samt deltar i nationella och regionala nätverk och grupper. Under 2018 stärks och vidareutvecklas verksamheten inom området genom finansiering av ett internt verksamhetsprojekt.

Erfarenheter/Fortsatt uppdrag och verksamhet

Verksamheten har i likhet med för vad som gäller RUS-arbetet i sin helhet, inte haft resurser som står i överensstämmelse med uppdraget. Efterfrågan på uppföljning och analys har ökat kraftigt både externt och internt. För att lärandeprocessen ska fungera krävs en uppföljnings- och analysverksamhet med tillräcklig kapacitet.

Efterfrågade aktiviteter som kan vidareutvecklas är bland annat ett systematiskt GIS-arbete och samordnade inköp av geografiska data.

Sammanfattningsvis bör uppdraget vara oförändrat, men det krävs ytterligare resurser för att svara upp mot statens krav samt efterfrågan och behov i länet.

Projektf finansiering

Nuläge

Mål:

Det statliga länsanslaget för regionala tillväxtåtgärder (1:1) nyttjas effektivt för Dalarnas utveckling

Region Dalarna disponerar (2018) 60% av det statliga länsanslaget för regionala tillväxtåtgärder (1:1). Detta motsvarar cirka 45 miljoner kronor per år⁵.

Beredning och förslag till prioritering görs med utgångspunkt från Dalastrategin och underliggande styrdokument. Vidare styrs prioriteringarna av strukturfondsprogrammet för EU:s regionalfond i Norra Mellansverige. Styrningen är ett resultat av att merparten av anslaget används till medfinansiering av utvecklingsprojekt, som samfinansieras mellan strukturfondsprogrammet och de regionala 1:1-medlen. En stor del av Region Dalarnas eget utvecklingsarbete bedrivs också i projektform och finansieras vanligtvis av 1:1-anslaget samt EU:s regional- eller socialfond.

ESF (Europeiska Socialfonden) spelar tillsammans med kommunerna i Dalarna en avgörande roll för projekt som har individen i centrum. Energirelaterade projekt baseras huvudsakligen på av Energimyndigheten sammanhållna nationella projekt med ERUF – finansiering.

En viktig uppgift, som syftar till att bygga kapacitet för att attrahera utvecklingsresurser till Dalarna, är att söka, ”rigga” och genomföra projekt som utlyses av nationella medel. Det handlar oftast om medel som erbjuds den regionalt utvecklingsansvariga via Tillväxtverket.

Erfarenheter

Sammanhållningspolitiken (strukturfonderna) har mycket stor betydelse för tillgången till utvecklingskapital i Dalarna.

Region Dalarnas beredningsarbete får goda omdömen från externa projektägare. Samtidigt finns utvecklingspotential vad gäller det interna arbetet och det proaktiva arbetet i relation till potentiella projektägare. Hela organisationen behöver på ett annat sätt än idag involveras i arbetet med projektutveckling och projektf finansiering.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

För närvarande är det osäkert hur mycket pengar som kommer att finnas tillgängliga för Dalarna inom EU:s sammanhållningspolitik från 2021 och framåt. Eftersom dessa medel idag utgår ca 80 procent av Dalarnas utvecklingskapital⁶, behövs en strategi för att hantera ett scenario med eventuellt minskad tillgång till strukturfondsmedel samt bygga kapacitet i länet

⁵ Från och med 2019 förfogar Region Dalarna över 95% av länsanslaget.

⁶ Rapport SKL november 2017, *Regionalt utvecklingskapital – kartläggning av regionala utvecklingsresurser*

för att öka nyttjandet av andra utvecklingsmedel, exempelvis medel från EU:s ramprogram för forskning och innovation.

I och med att länsstyrelsens verksamhet och medel förs över till den nya organisationen från och med 2019, kommer det att vara möjligt för Region Dalarna att bevilja finansiering som stöd till små och medelstora företag i hela Dalarna. Stöden är av olika slag, allt från mikrostöd till större investeringsstöd samt stöd till energiinvesteringar. Det utökade uppdraget ger ett tillskott av resurser men innebär också att länsanslagets totala medel behöver värderas och prövas i relation till länets behov. Nuvarande fördelning mellan projektmedel och företagsstöd kan förändras.

Även om de i dag befintliga beredningsresurserna för projektfinansiering och företagsstöd bedöms vara tillräckliga så behöver arbetet som redan nämnts vidareutvecklas. En angelägen uppgift är att stärka ett arbetssätt där sakkunniga inom olika områden är mera aktiva både proaktivt för att initiera projekt i dialog med lämpliga projektägare/partners och vid uppföljning av projekten för att få till ett mera samlat lärande. Inom ramen för ett mer proaktivt arbetssätt kan även ett arbetssätt med riktade ansökningsomgångar⁷ för specifika ändamål tillämpas.

I dagsläget bedöms inom verksamhetsområdet tillgängliga och tillkommande resurser från länsstyrelsen vara tillräckliga i relation till uppdraget.

Infrastrukturplanering

Nuläge

Mål:

Region Dalarna bidrar till en modern och stärkt transportinfrastruktur som skapar förutsättningar för gods- och persontransporter inom länet med goda kopplingar till omvärlden.

En målbild i Dalastrategin är att ”Dalarna lever i aktivt utbyte med omvärlden – ett utbyte som underlättas av ständigt förbättrade kommunikationer”. För länets tillväxt och överlevnad är det nödvändigt att skapa en högre grad av närhet till de nationella och internationella marknaderna och tillgodose näringslivets stora transportbehov för såväl gods- som persontransporter. Det krävs också en samordning av infrastruktur- och trafikeringsåtgärder så att den regionala och interregionala kollektivtrafiken kan bidra till en regionförstoring.

En betydelsefull uppgift inom Region Dalarnas regionala utvecklingsansvar är att vara länsplaneupprättare. Infrastrukturarbetet domineras av omfattande och återkommande planeringsprocesser. Systemets huvuddelar är 12-åriga infrastrukturplaner, nationell plan och länsplaner, som revideras vart fjärde år.

Processen inleds med ett regeringsuppdrag till Trafikverket att ta fram ett inriktningsunderlag för kommande infrastrukturproposition. Via remissvar till regeringen reagerar Region Dalarna på inriktningsunderlaget och vid exempelvis hearings med länsplaneupprättare redovisas politiska inspel och prioriteringar. Processen som i flera steg leder fram till ett antagande av nationell plan respektive länsplan bygger på ett tätt samspel mellan länsplaneupprättaren och Trafikverket.

Nuvarande planer 2014–2025 ersätts under hösten med nationell plan och länsplan för 2018–2029. Regeringen har i juni 2018 beslutat om nationell plan samt slutliga ekonomiska planeringsramar för länsplanerna. Vanligtvis ska länsplaneupprättaren fastställa sin länsplan

⁷ Så kallade ”call for proposals” där potentiella projektägare i Dalarna ges möjlighet att söka projektmedel

senast två månader efter beslut, men eftersom regeringens beslut i år kommit senare än vanligt är tidpunkten för fastställande framskjuten till senast 1 oktober.

De verksamhetsmässiga resurserna till arbetet med infrastrukturplanering har varit och är små i relation till uppdragets omfattning och betydelse. Detta har över tid delvis lösts genom projektfinansiering (internt verksamhetsprojekt).

Erfarenheter

Att verka för en förbättrad infrastruktur, alltid i ett nationellt sammanhang och i konkurrens om investeringsmedel med andra regioner och områden i Sverige, kräver tillgång till personella resurser för påverkansarbete, både på politisk nivå och tjänstepersonsnivå. Under en lång tid har upplevelsen dominerat att Dalarna kommit till korta i den hårda konkurrensen om nödvändiga infrastrukturinvesteringar. Bilden av en om möjligt än hårdare konkurrens om resurser stärks av de storskaliga utbyggnader som planeras av exempelvis höghastighetståg mellan storstadsregionerna.

Den fysiska planeringen har ett nära samband med näringslivets utveckling, transport och infrastruktur samt bostadsbyggande och främjande av attraktiva livs- och boendemiljöer. Ett viktigt element i arbetet är att verka för en samordning av infrastruktur- och trafikeringsåtgärder så att den regionala och interregionala kollektivtrafiken kan bidra till en regionförstoring. Regional fysisk planering (se nedan om tillväxtskapande samhällsplanering) avser frågor av mellankommunal och regional betydelse som berör användning, utformning, utvecklande och bevarande av den fysiska miljön. Inom flera regioner har den regionalt utvecklingsansvariga utvecklat ett stödjande arbetssätt kopplat till den kommunala fysiska planeringen.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Att ha kapacitet att genomföra utredningar och påvisa möjligheter med andra infallsvinklar som stärker Dalarnas position är en framgångsfaktor i ett mer aktivt påverkansarbete. En kraftfull samling för satsningar i och till nytta för Dalarna krävs. Det står i viss motsatsställning till dagens splittrade bild av hur arbetet i Dalarna hittills har organiserats. En svår, men nödvändig uppgift för nya Region Dalarna, är att i dialog med kommuner och intresseorganisationer åstadkomma en tydlig samling och arbetsinsats med hela Dalarna som utgångspunkt. Ett gemensamt arbete bör också vara betydligt mer kostnadseffektivt än nuvarande upplägg. En likaså intensifierad samverkan och ett förbättrat samarbete med andra regioner och deras företrädare är viktigt. Arbetet behöver göras på såväl politisk nivå som tjänstepersonsnivå.

Inom ramen för nuvarande regler och institutionella former utvecklar flera regionalt utvecklingsansvariga sitt mandat och sin legitimitet kring frågor som tidigare hanterades var för sig inom kommunerna. Det är viktigt även för Region Dalarna att förhålla sig till och påbörja resan mot ett arbete med regional fysisk planering, i ett första steg kopplat till arbetet med infrastrukturplanering och för att på sikt möta behovet av att samverka och knyta ihop bostadsfrågor med tillväxt-, kollektivtrafik- och infrastrukturfrågorna i form av en hållbar samhällsplanering.

Sammanfattningsvis behöver infrastrukturuområdet en påtaglig förstärkning av resurser för att svara mot behov av insatser och tidigare uttalade prioriteringar.

Tillväxtskapande samhällsplanering

Nuläge

Mål:

En ökad samordning mellan den kommunala fysiska planeringen och det lokala och regionala tillvästarbetet bidrar till hållbar regional tillväxt och attraktionskraft.

Region Dalarna driver ingen operativ verksamhet inom området. Verksamheten följer dock den nationella utvecklingen och de verksamheter som pågår inom andra regioner, exempelvis Region Skåne.

I arbetet med att utveckla både attraktiva boendemiljöer och attraktiva miljöer för näringslivets behov har samhällsplaneringen en viktig roll. Utmaningarna skiljer sig påtagligt mellan olika platser och behöver därför anpassas till specifika behov som storstad, små- eller medelstora orter till glesare bygd medför. Tillgången på kommunikationer, service och attraktiva boendemiljöer påverkar företagets konkurrenskraft och vilja att utvecklas liksom medarbetarnas vilja att bo och verka på en ort.

Begreppet ”tillväxtskapande samhällsplanering” kan kräva en del exempel för att bli tydligare. Utgångspunkten i diskussioner och utredningar om kopplingen mellan utvecklingsplanering och fysisk planering har många gånger varit hur planering av bostadsbyggande kan få att harmoniera bättre med existerande infrastruktur eller planerade investeringar i infrastrukturen. Andra exempel kan vara planering för väg och tågstråk i större stråk och andra sammanhang än bara den egna eller näraliggande kommuner. Planering och tillståndsgivning av vindkraftutbyggnad samt avfallsplanering är exempel på verksamheter där regionala planeringsinsatser i nära samverkan med kommuner kan bidra till Dalarnas utveckling.

En annan men väl så aktuell diskussion, handlar om vilka servicefunktioner som bör finnas var och med vilken närhet i tid och rum till medborgarna. Den typen av frågeställningar kan också vara ett naturligt inslag i en regional fysisk planering. Det skulle det kunna ge ett underlag för påverkansarbete samt vara ett gemensamt underlag för kommunal serviceplanering.

Helt nyligen har regeringen beslutat om ett förslag till nya bestämmelser om regional fysisk planering i plan- och bygglagen (PBL). I det nya förslaget blir regional fysisk planering obligatoriskt i Stockholms län och i Skåne län. I övriga län bör det införas när behov och förutsättningar finns och efter ansökan till regeringen.

En regionplanering bygger på dialog inom regionen och ska ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Planen är inte bindande men ger ökad möjlighet att gemensamt planera mark- och vattenanvändningen för exempelvis ett ökat bostadsbyggande.

Erfarenheter

Frågan om en regional fysisk planering - tillväxtskapande samhällsplanering har diskuterats under lång tid. I anslutning till Dalastrategin 2014 – 2020 redovisades utvecklingsriktningarna för ett möjligt sådant arbete. Tidigare drevs ett utvecklingsarbete⁸ i Dalarna med inriktningen att belysa och i dialogform bygga en förståelse för samband och möjligheter mellan kommunal planering och regionala utgångspunkter.

⁸ Dalametoden I och II, projekt 2008

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Uppdraget behöver vidareutvecklas i relation till möjligheten att utveckla en regional fysisk planering kopplad till det regionala utvecklingsansvaret och ge den regionala utvecklingsstrategin en fysisk dimension. I gällande verksamhetsplan anges mål kopplat till tillväxtskapande samhällsplanering (se ovan) samt följande genomförande/aktiviteter:

- Öka den gemensamma kunskapen om funktionella samband mellan kommuner och regioner samt hur dessa kan stärkas
- Öka den gemensamma kunskapen om hur ett fysiskt/rumsligt planeringsperspektiv kan nyttjas i tillväxt- och utvecklingsarbetet
- Utveckla formerna för dialog mellan kommun, region och länsstyrelse, utifrån våra respektive samhällsplaneringsuppdrag
- Medverka vid erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling för tjänstemän och politiker

Uppdragets genomförande förutsätter resurser till en ny verksamhet som inte bedrivs i dag.

Digitalisering

Nuläge

Mål:

Digitaliseringens möjligheter tillvaratas och bidrar till en hållbar regional tillväxt

Region Dalarna och Länsstyrelsen har sedan 2014 ett gemensamt kansli – Digitala Dalarna - för att underlätta en effektiv fiber- och mobilnätutbyggnad i länet samt underlätta för samhället att dra nytta av digitaliseringen. Det senare sker inom ramen för Dalarnas Digitala Agenda. Under 2017 har Digitala Dalarna genomfört en digitaliseringsförstudie som visar på olika behov och problematiserar kring vad som kan göras på regional nivå.

Vid halvårsskiftet 2018 förs verksamhetsområdet över till Landstinget Dalarna, men samordnas praktiskt med verksamheten inom Region Dalarna. Verksamheten är helt projektfinansierad med särskilda medel till bredbandsutbyggnad från regionala fonden och särskilda medel för bredbandskoordinatorer från Tillväxtverket.

Erfarenheter

Den fleråriga samverkan mellan kommuner och regionala företrädare som finns inom Bredbandsforum i Dalarna har varit framgångsrik. För närvarande genomförs omfattande investeringar i ortssammanbindande fibernät med finansiering av länets kommuner och EU:s regionalfond.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Pågående och initierade projekt ska genomföras vilket innebär att fullfölja bredbandsutbyggnaden i Dalarna. Därutöver bevaka utvecklingen av bredbandsfrågorna i ett nationellt sammanhang.

Formerna för ett arbete som stödjer ett tillvaratagande av digitaliseringens möjligheter för företagens tillväxt behöver utvecklas. Som ett led i det arbetet bör inriktning, prioriteringar och metoder för digitaliseringsarbetet tydliggöras och sen följas av aktiviteter till nytta för organisationer, företag och entreprenörer.

I dagsläget bedöms inom verksamhetsområdet tillgängliga projektresurser vara tillräckliga.

Näringslivsutveckling

Nuläge

Mål:

Region Dalarna stärker företagens konkurrenskraft genom att utveckla och stödja starka företagsfrämjande aktörer

Region Dalarna stärker innovationsklimatet och bidrar till näringslivets förnyelseförmåga och konkurrenskraft

En målbild i Dalastrategin är att "Dalarna har ett näringsliv som står starkt i nationell och internationell konkurrens". I dokumentet *Mobilisera för tillväxt – agenda för stärkt entreprenörskap i Dalarna* uppmanas till en regional mobilisering som ska skapa förutsättningar för ett gynnsamt företagsklimat för en mångfald av entreprenörer. Vikten av ett differentierat näringsliv uttrycks även i det landsbygdspolitiska program som antagits av direktionen.

Näringslivsarbetet inom Region Dalarna verkar för insatser riktade mot att stödja företagsutveckling i bred mening, men också för att stimulera till insatser som leder till att Dalarna utvecklar och tar vara på möjligheterna inom de områden där länets företag redan är starka.

Grunden utgörs av företag och verksamheter i Dalarnas 15 kommuner. Kommunernas näringslivsenheter har den huvudsakliga kontakten med det lokala näringslivet. Kommunerna arbetar för att ha ett attraktivt näringslivsklimat för företagen att verka och utvecklas i. Region Dalarna har en ständig dialog med kommunerna och finansierar/medverkar i utvecklingsprojekt som är kopplade till kommunernas tillväxtarbete.

Företagsfrämjarna (exempelvis ALMI, Business Sweden och Coompanion) verkar för bredden av företag i Dalarna och erbjuder rådgivning och stöd i samband med exempelvis nystart, tillväxt, ägarskiftet och finansiering. Det är viktigt att detta stöd erbjuds till företagare och entreprenörer oavsett kön, ålder och bakgrund. Sammantaget verkar dessa företagsfrämjande aktörer för att stärka entreprenörskapet för ett bra företagsklimat i regionen.

I Dalastrategin ges också uttryck för att "Dalarna är en innovativ region som finner nya eller bättre lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden". I *Mobilisera för tillväxt - Agenda för Smart Specialisering i Dalarna*, beskrivs verksamhetsområdets inriktning och arbetssätt. Fyra kunskapsområden prioriteras: Avancerad Industri, Energieffektivt samhällsbyggande, Hälsa och välfärd samt Innovativ upplevelseproduktion.

För att utveckla Dalarnas styrkeområden, det vill säga spets, finns regionala kluster och innovationsmiljöer som kopplar ihop företag med forsknings-, innovations- och internationella samarbeten. Ambitionen är att stärka innovationsklimatet och att företag och forskning i Dalarna ska vara attraktiva partners, som bidrar till att lösa dagens och morgondagens samhällsutmaningar.

Region Dalarna har byggt upp ett grundläggande tillväxtarbete tillsammans med kommuner, regionala, nationella och internationella samarbetspartners. Det är angeläget att kraftsamla så att Dalarnas näringsliv står robust och växer, där kvinnors, mäns, ungdomars, och nyanländas kompetenser tas till vara.

Erfarenheter

Region Dalarna är regional ägare av Almi Företagspartner. Samtidigt är det kommunerna i Dalarna och landstinget som står för den regionala finansieringen vid sidan av medlemsavgiften till Region Dalarna. Finansierings- och samverkansmodellen har inte varit optimal. Det finns ett utrymme för förbättringar i ägardialoger, finansiering- och styrning. En del av nödvändiga förändringar kommer med den nya organisationen medan andra kvarstår för fortsatta överväganden och förändringsarbete.

Med åren har det entreprenörsfrämjande arbetet starkt bidragit till stärkta utvecklingsmiljöer för entreprenörer och företag genom finansiering av klusterorganisationer och en mer mångfacetterad aktörskarta. Ett problem med verksamheterna inom området är en konstaterad brist på koordinering. Den bristen till trots så har strävan under lång tid varit att succesivt göra det allt enklare för företag och entreprenörer att hitta den tjänst som efterfrågas beroende av hur det aktuella behovet ser ut.

Det innovationsfrämjande arbetet har kopplats till det regionala arbetet för att etablera, stärka och utveckla klusterorganisationer i Dalarna. Fyra kunskapsområdena har formulerats genom arbetet med utveckling och etablering av kluster. Under de senaste åren har riktmärket varit Smart Specialisering. Smart Specialisering utgör i dag en av huvudinriktningarna i Region Dalarnas näringsutvecklingsarbete och bygger på en nationell och EU-baserad utvecklingssatsning. Deltagande i relevanta nationella nätverk och EU-initiativ har utgjort en tydlig stimulans i arbetet.

En annan mycket viktig ingrediens i arbetet inom innovationsområdet har varit en långvarig och långsiktig länsövergripande samverkan mellan Dalarna, Gävleborg och Värmland. Denna samverkan har möjliggjort ett lärande mellan medverkande parter i projekten och mellan de regionala organisationerna samtidigt som det underlättat finansieringen av aktiviteterna genom samverkan inom strukturfondsområdet Norra Mellansverige.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Att verka för ett gott företagsklimat i hela länet är en grundläggande uppgift i det regionala tillväxtuppdraget. Tillsammans med kommuner och företagsfrämjare ska entreprenörskapet stärkas. Stöd till företag och entreprenörer skall erbjudas likvärdigt, oavsett kön, ålder och bakgrund. Inom ramen för projekt Regional näringslivssamverkan i Dalarna genomförs insatser för att öka samverkan, effektivitet och tillgänglighet i företagsfrämjarsystemet.

Högaktuellt är att intensifiera arbetet med att stödja ett tillvaratagande av digitaliseringens möjligheter för företagens tillväxt. Som ett led i det arbetet bör inriktning, prioriteringar och metoder för digitaliseringsarbetet tydliggöras och sen följas av aktiviteter till nytta för organisationer, företag och entreprenörer.

I villkorsbrevet för 2018 erbjöd regeringen de regionalt utvecklingsansvariga att under året i respektive län genomföra insatser för nationella livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå. Insatserna ska bidra till det övergripande målet samt ett eller flera av målen inom de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation⁹. Detta är ett exempel på hur den regionalt utvecklingsansvariga används för näringslivsutvecklande insatser, vilket också kräver resurser och mottagarkapacitet inom organisationen

I Region Dalarnas verksamhetsplan för 2018 lyfts ett antal aktiviteter och insatsområden som kommer att ha hög aktualitet även på några års sikt. Några angelägna punkter är;

- Tydliggöra samarbetet mellan företagsfrämjarna samt mellan företagsfrämjarna och Region Dalarna
- Samordna och öka företagsfrämjarnas gemensamma förmåga att möta företagens behov
- Gemensam aktivitetsplanering för alla företagsfrämjare och en gemensam process för bemötande av företag
- Öka företagsfrämjarnas kunskap i jämställdhetsfrågor

⁹ Regeringens proposition 2016/17:104, *En livsmedelsstrategi för Sverige - fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet*.

- Stärka företagsfrämjarsystemets förmåga att stödja företag för en ökad internationalisering
- Utveckla metoder för ökat deltagande av unga i entreprenörskapsutbildning
- Samordna insatser för genomförandet av den nationella livsmedelsstrategin på regional nivå

En angelägen frågeställning att hantera och ge förslag på utformning av, är en mer långsiktig relation mellan klusterorganisationerna och Region Dalarna. Den bör ge uttryck för långsiktiga ambitioner, relevanta krav och även ge förslag till hur en mer långsiktig finansiering av och stöd till befintliga klusterorganisationer kan åstadkommas. Utveckling och etablering av strukturer som kan stödja innovationer kopplat till exempelvis digitalisering, gamification, automation och additiv tillverkning, är exempel på fortsatt arbete.

En förstärkt samverkan med Högskolan Dalarna är angelägen liksom att i en gemensam process samla aktörer i länet med syfte att bygga kapacitet för att attrahera resurser för forskning, innovation och transnationella samarbeten. Av nuvarande internationella samarbeten är det särskilt viktigt att fortsätta att vara aktiv i en vidareutveckling av Vanguard-initiativet¹⁰, som är ett samarbete mellan drygt trettio tunga industriregioner i Europa. Arbetet syftar till att stärka såväl ny tillväxtindustri som industriell omvandling. Vanguard och annan transnationell samverkan ger även förutsättningar för påverkansarbete, bevakning av utlysningar samt bygger förmåga att fortsatt delta i internationella nätverk, projekt och samarbeten.

Området näringslivsutveckling är omfattande och bedrivs idag med begränsade resurser i den egna organisationen. En utökning av resurserna är önskvärd.

Kompetensförsörjning

Nuläge

Mål:

Region Dalarna bidrar till en förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft, ett ökat utbud av relevanta utbildningar samt till att flera påbörjar och avslutar reguljära studier.

”Dalarna är en lärande region som möter människornas, näringslivets och samhällets behov av kunskap och kompetens”. Den målbilden i Dalastrategin förtydligas i Region Dalarnas handlingsplan för kompetensförsörjning där inriktning och arbetssätt beskrivs.

Matchningen på arbetsmarknaden har stadigt försämrats sedan 1990-talet. Effekten av att kompetensförsörjningssystemen inte fungerar blir att företag och offentlig verksamhet inte hittar den kompetens som behövs för ersättningsrekryteringar och expansion. Kompetensförsörjning är samtidigt en helt avgörande fråga för Dalarnas fortsatta utveckling och tillväxt. Ingen enskild nivå eller sektor kan dock ensam lösa utmaningarna inom området. Mångfalden av utbildare, personers olika förutsättningar och ambitioner kopplat till volymer och kompetens som efterfrågas, bildar ett komplext mönster. Därför behövs en väl fungerande samverkan och dialog mellan berörda aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Region Dalarna har strävat efter att utgöra ett stöd för utbildningsanordnare och andra relevanta samarbetspartners i det strategiska arbetet med kompetensförsörjning genom exempelvis årliga kommundialoger.

¹⁰ Tillväxt genom smart specialisering är ett initiativ som drivs av ett politiskt åtagande från regionerna att använda smart specialiseringsstrategi för att öka ny tillväxt genom ett underifrånperspektiv på entreprenörsdriven innovation och industriell förnyelse i europeiska regioner.

Särskild statlig finansiering har tidigare förmedlats till de regionalt utvecklingsansvariga för arbete med det som kallas "regionala kompetensplattformar". I villkorsbrevet för 2018 har staten gett möjlighet för regionalt utvecklingsansvariga att vidareutveckla verksamheten och senast 30 juni 2018 redovisa planer och behov av stöd i det fortsatta arbetet. Det efterfrågade arbetet innebär en kontinuerlig samverkansprocess. Det handlar om att;

- Organisera och fastställa målsättningar för regionalt kompetensförsörjningsarbete i samverkan med berörda aktörer i länet
- Tillhandahålla analyser och prognoser av privat och offentlig sektors behov av kompetens på kort och lång sikt, föra dialog med berörda aktörer om behov, ge förslag på insatser
- Bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå
- Medverka i planeringen av utbud och inriktning för regional vuxenutbildning inom kommunal yrkesutbildning
- Undersöka möjligheten att bidra till etableringen av lärcentrum

Erfarenheter

Som redan nämnts är kompetensförsörjning en viktig pusselbit för att företag och verksamheter ska kunna fullgöra sina uppdrag och målsättningar. Frågan är högaktuell då det råder nationell brist inom flera områden och som följd är det stor konkurrens om personalen.

För att fler ur det som i dag kan sägas tillhöra en "arbetskraftsreserv" ska kunna komma in på arbetsmarknaden behövs ett ökat fokus på att kompetensutveckla de grupper som redan finns på arbetsmarknaden. Det öppnar upp jobbtillfällen på lägre nivåer i företag och organisationer. Arbetsmarknadssystemet behöver skruvas om för att uppmuntra och tillgängliggöra kompetensutveckling för redan sysselsatta.

Den regionala rollen inom kompetensförsörjningsområdet är i dagsläget inte helt tydlig. Det krävs ett fortsatt arbete i samverkan med olika parter för att vidareutveckla rollen. Pågående utredningar som tex arbetsmarknadsutredningen¹¹ pekar i tilläggsdirektiv på att den statliga arbetsmarknadspolitiken i större utsträckning ska kunna samverka med relevanta aktörer på regional och nationell nivå i syfte att stärka kompetensförsörjningen. Gymnasieutredningen¹² har till uppgift att utreda hur utbildning inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna kan planeras och dimensioneras inom ramen för en regional planeringsmodell. Utredningen ska också se över och vid behov föreslå en ansvarsfördelning mellan staten, kommunerna och andra aktörer för en regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

Även om det är för tidigt att dra långtgående slutsatser av det arbete som pågår inom staten så är det mycket som talar för att de regionalt utvecklingsansvarigas roll vad gäller kompetensförsörjning kommer att vidareutvecklas och tydliggöras.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

De regionalt utvecklingsansvariga har över tid fått ett tydligare uppdrag och ansvar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Dock saknas alltjämt mandat och reella resurser för att kunna uppfylla målen om en effektiv regional kompetensförsörjning. Det saknas dessutom liknande uppdrag till andra relevanta aktörer om deras roll och hur de ska

¹¹ A 2016:03 Arbetsmarknadsutredningen

¹² Dir 2018:17, Planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

samverka med regionalt utvecklingsansvariga. Som redan nämnts pågår ett arbete inom staten som sannolikt kommer att ge den regionalt utvecklingsansvariga en tydligare roll.

För närvarande delfinansieras verksamhetsområdet med särskilda medel från Tillväxtverket och sammantaget bedöms resurserna i dagsläget vara tillräckliga. Resursbehovet behöver dock omprövas i relation till ett eventuellt förändrat uppdrag

Projekt med koppling till kompetensförsörjning

Region Dalarna har under senare år bedrivit två omfattande projekt med koppling till kompetensförsörjningsområdet.

Unga till arbete finansierades med medel från Socialfonden (ESF) och riktade sig till unga arbetslösa 15 – 24 år, som stod långt från arbetsmarknaden. Samtliga kommuner i Dalarna deltog i projektet. Projektet har byggt upp processer och metodstöd hos kommunerna för få målgruppen att kunna närma sig och komma in på arbetsmarknaden eller till studier.

2016-2018 har skolutvecklingsprojektet *Plugga klart* genomförts, också det med särskild finansiering från Socialfonden (ESF). Syftet med projektet har varit att minska och förebygga studieavbrotten i Dalarna för att på sikt minska arbetslöshet och utanförskap. Projektet har stärkt och kompletterat det arbete som redan görs i skolorna genom att utveckla verksamheter, som är förebyggande för de elever som riskerar att hoppa av skolan i förtid. Exempelvis har projektet utvecklat arbetssätt för elevers ökade delaktighet och inflytande, ökad jämställdhet, icke-diskriminering och valkompetens. Projektet har också bidragit med statistik (exempelvis studieavbrott) och analyser.

Genom projekten har Region Dalarna fått erfarenheter och byggt kunskap samtidigt som resultaten överträffat uppsatta mål och indikatorer. En slutsats som dragits är att det finns ett behov av att finna formerna för ett fortsatt gemensamt arbete med skolutvecklingsfrågor i Dalarna. Det finns delar i arbetet som även fortsättningsvis skulle kunna kopplas till det regionala utvecklingsuppdraget, men frågan om ett eventuellt fortsatt gemensamt arbete med skolutvecklingsfrågor behöver i första hand behandlas av det nybildade kommunförbundet.

Internationell samverkan

Nuläge

Mål:

Region Dalarnas internationella samverkan skapar förutsättningar för och ger ett mervärde till det regionala utvecklingsarbetet genom att i första hand tillvarata de möjligheter till delaktighet och aktivt inflytande som EU-medlemskapet medför.

Verktygen för genomförandet är kunskap, delaktighet, påverkan och samverkan. I dokumentet *Region Dalarna i världen - en agenda för internationalisering* beskrivs verksamhetens inriktning och arbetssätt. Region Dalarnas samarbeten med Hedmark (Norge) och Hubei (Kina) regleras i särskilda styrdokument och överenskommelser.

Det internationella arbetet har funnits inom Region Dalarna sedan organisationen bildades. Det tidigare Europakontor Dalarna blev då en del av Region Dalarnas ursprungliga organisation. Samverkansorganisationen i Bryssel, Central Sweden, är en ideell förening där Region Dalarna, Region Gävleborg och Region Örebro län är medlemmar. Verksamheten är organiserad i föreningsform¹³ och styrs med hjälp av en styrelse och ett ägarråd samt kontaktpersoner för frågor knutna till Central Swedens verksamhet.

¹³ Region Dalarna ansvarar för närvarande för Central Swedens ekonomi- och personaladministration

Samarbetet med Hedmark Fylke i Norge har bedrivits både som projekt och med finansiering inom ordinarie ram. Samarbetet har nyligen omformats i en strävan mot en mer strategisk inriktning.

Erfarenheter

I Dalarna har arbetet under åren förändrats en hel del. Inledningsvis så byggde mycket av arbetet på samverkan och dialog med kommunernas internationella sekreterare eller motsvarande. Succesivt övergick frågan om internationellt arbete i kommunerna från att handla om utbildning av aktiv personal i EU-kunskap till att spänna över utvecklingsfrågor mer generellt eller att bli specifikt inriktat mot exempelvis skolutbyten eller konkret delaktighet i flernationella EU-projekt och även internationella projekt utanför EU-gemenskapen. I en mening kan man säga att det Europaorienterade arbetet blivit en del av den kommunala verksamheten. Det finns ändå skäl att peka på att medan vissa kommuner har en relativt omfattande internationell samverkan, så är den nära nog frånvarande i andra kommuner.

Det internationella arbetet inom Region Dalarna har de senaste åren i allt högre grad knutits upp till vissa verksamhetsområden inom Region Dalarna. Exemplet är framförallt arbetet med innovation och smart specialisering. Ungdomsprojekt i relation till provinsen Hubei i Kina har initierats och drivits under en längre tid. Inriktningen på Kina har handlat om att söka kontakter i samverkan med kommun(er) inom samma region i Kina. Projektsamverkan med Hubei har så långt möjligt kopplats ihop med skolprojekt och pågående ungdomsarbete inom Region Dalarna. Insatserna, som krävt engagemang både på tjänstepersonsnivå och politisk nivå, har tagit stort utrymme (tid) i anspråk i relation till annan verksamhet.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Region Dalarna och kontoret i Bryssel har ett nära samarbete som utvecklats alltmer. I dag tar arbetet fasta på framförallt insatser för att öka deltagandet i relevanta nätverk, plattformar och projekt.

Insatser görs kontinuerligt för att öka Dalarnas möjligheter till påverkan av politiska beslut på olika nivåer och för att stimulera till delaktighet från Dalarna i europeiska nätverk, organisationer och plattformar. Följande bör fortsättningsvis prioriteras:

- I närtid kommer det att vara särskilt viktigt att delta i samråd och dialoger om sammanhållningspolitik och transnationella sektorsprogram för EU:s budgetperiod efter år 2020
- Särskild vikt bör läggas vid att i den nya organisationen genomföra interna utbildningsinsatser för politiker och tjänstepersoner om möjligheter för det regionala utvecklingsarbetet kopplat till EU-medlemskapet
- För att vitalisera den samlade regionala uppslutningen kring det internationella arbetet bör ett "Dala-forum" initieras där företrädare för kommuner, Högskolan Dalarna, företagsfrämjare med flera kan dela erfarenheter och kontakter
- Genom särskild beställning till Central Sweden initiera ett arbete för att skapa allianser inom EU
- Följa arbetet inom ramen för projektet *Botniska korridoren*¹⁴, som avslutas i augusti 2018 och ta ställning till om Dalarna ska vara med i ett eventuellt fortsatt samarbete.

¹⁴ Arbetet syftar till att Botniska korridoren ska vidareutvecklas som en väl etablerad transportkorridor på såväl nationell som europeisk nivå.

- Värdera Kina-samarbetet med ambitionen att åstadkomma ett förändrat arbetssätt med fokus på näringslivet i Dalarna

Sammanfattningsvis bedöms resurserna inom området vara tillräckliga.

Perspektiv i arbetet

Ungdomar, integration och jämställdhet är horisontella perspektiv som är centrala för Dalarnas utveckling och som bidrar till att skapa förutsättningar för ett kreativt och innovativt samhälle. Perspektiven ska beaktas inom all verksamhet och vid genomförandet av det regionala utvecklingsuppdraget. Perspektiven återfinns också inom Agenda 2030 föreslås bli målbilden för det regionala tillväxtarbetet och som är en lämplig utgångspunkt för arbetet med en ny regional utvecklingsstrategi

Nedan beskrivs de särskilda initiativ som pågår i syfte att stärka perspektiven.

Jämställdhet

Nuläge och erfarenheter

I Dalastrategin anges målbilden att "Dalarna är en region där jämställdhet och mångfald är drivkrafter för tillväxt, sysselsättning och entreprenörskap".

Jämställdhetsarbetet har under åren baserats på projektmedel och särskilda insatser. Kompetensen och förståelsen för jämställdhetsperspektivets vikt har succesivt ökat. Under 2018 drivs jämställdhetsfrågorna i projektet *Jämställd Regional Tillväxt* med särskild finansiering från Tillväxtverket. Projektets förväntade långsiktiga effekter är:

- Ökat intresse, engagemang och handlingskraft för jämställdhet, vilket synliggörs i strategiska dokument, planer och i verksamhet
- Insatser görs för att mera av regionens utvecklingsresurser ska gå till kvinnor, utlandsfödda och unga
- Utvecklingsresurser fördelas likvärdigt mellan kvinnor och män
- Ökade kunskaper om regionala förutsättningar för kvinnor, män, utlandsfödda och unga
- Olika informations- och utbildningsaktiviteter (ex seminarier, konferenser, workshoppar och högskoleutbildning) som stärker ett normkritiskt lärande
- Ge bättre hjälp till personer och organisationer som vill driva regionala utvecklingsprojekt
- Kartlägga och synliggöra skillnader mellan förutsättningar för kvinnor och män, men även skillnader utifrån etnisk tillhörighet och ålder

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Det behövs en ökad praktisk tillämpning av metoder och verktyg för att nå ökad jämställdhet. Utgångspunkten ska vara att jämställdhetsperspektivet genomsyrar det konkreta regionala utvecklingsarbetet. Framförallt handlar det om att säkerställa att projekt som söker finansiering integrerar och tillämpar ett jämställdhetsperspektiv.

I den nya organisationen kommer det att vara en angelägen uppgift att vidareutveckla jämställdhetsarbetet i ett nytt sammanhang. Det behövs också kapacitet för samarbete med andra parter i länet, i syfte att lyfta fram kunskap och lärande om genus och maktstrukturer.

Som redan nämnts ska jämställdhetsperspektivet fortsättningsvis vara en integrerad del i hela verksamheten och särskilt kopplas till ett kontinuerligt pågående RUS-arbete. Arbetet har även en naturlig koppling till övriga Agenda 2030-perspektiv.

Integration – Vägen in

Nuläge och erfarenheter

Mål:

Genom utvecklad samverkan med överenskommelsens aktörer bidrar Region Dalarna till att skapa bättre förutsättningar för nyanländas integrering i samhället.

Dalarna är en välkomnande och öppen region som står för ”mångfald och tolerans” och ”en region där jämställdhet och mångfald är drivkrafter för sysselsättning och entreprenörskraft”. Det är två av målbilderna i Dalastrategin.

Vägen in är en regional överenskommelse för inkludering och etablering av nyanlända 2015–2020. Överenskommelsen manifesteras i en avsiktsförklaring om samverkan och ett gemensamt ansvarstagande. I överenskommelsen lyfts fem områden för samverkan; arbete, språk och utbildning, god och jämlik hälsa, bostad och social sammanhållning och delaktighet. *Vägen in* är en utveckling av en tidigare regional överenskommelse. De undertecknande parterna är Region Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna, Landstinget Dalarna, Arbetsförmedlingen, Högskolan Dalarna, Försäkringskassan, Almi, Migrationsverket, Företagarna och samtliga kommuner i länet.

Tillsammans med länsstyrelsen svarar Region Dalarna för ett gemensamt kansli som fungerar som stöd i genomförandet av överenskommelsen. Verksamheten finansieras med regionala projektmedel.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

På sikt bör integrationsarbetet vara ett fullt ut inordnat perspektiv i tillväxtarbetet där extra insatser kan möjliggöras och utvecklas vidare genom särskilda utvecklingsprojekt. Det nuvarande projektet för arbetet med *Vägen In* sträcker sig till och med 2020.

Under 2018 ska avsiktsförklaringen revideras i samverkan med deltagande parter så att den avspeglar de faktiska behoven och den nuvarande situationen i Dalarna samt ger det stöd som bedöms nödvändigt i de länsövergripande samverkansprocesserna och stödjer utvecklingsarbetet i kommunerna.

Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion

Nuläge

Mål:

Unga i Dalarna ska känna att tillvaron är meningsfull och att de blir sedda, att de kan påverka såväl sina egna liv som länets utveckling och att de har goda möjligheter att skaffa sig utbildning och arbete i Dalarna

Verksamheten bygger på den avsiktsförklaring som antogs samtidigt som strategin *Dalarna – Sveriges bästa Ungdomsregion*. Arbetet finansieras med de särskilda utvecklingsmedel som Region Dalarna får från Landstinget Dalarna.

Som utgångspunkt för arbetet genomförs LUPP- enkäten¹⁵ i samtliga kommuner i Dalarna. Region Dalarna samordnar arbetet med enkäten med särskilt fokus på analys och spridning av resultatet både regionalt och kommunalt. Arbetet är tvärssektoriellt, kunskapsbaserat och

¹⁵ LUPP står för Lokal uppföljning av ungdomspolitiken och är en nationell enkät som utarbetats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).

processinriktat och drivs genom regelbundna träffar, tematiska seminarier, undersökningar och analyser i syfte att implementera ungdomsstrategin. Kommunernas ungdomsstrategier/ungdomssamordnare är operativa samarbetsparter, men även Landstinget Dalarna är med i samarbetet.

Andra delar i Region Dalarnas ungdomsarbete är *Penga Akuten*, där unga kan söka och få finansiering för projekt samt *Miljötinget*, som är ett årligt arrangemang av och för unga. *Miljötinget* är samtidigt ett mångårigt samarbete med Region Gävleborg.

Erfarenheter

I det ungdomsstrategiska arbetet behöver delmål införas som en komplettering till ungdomsstrategins övergripande mål. För att möjliggöra jämförande studier mellan kommuner behöver även ungdomsstrategins indikatorer revideras.

Miljötinget har fungerat väl som samarrangemang mellan Region Dalarna och Region Gävleborg. En tendens till något lägre deltagande går att notera för de senaste åren. Arrangemanget hålls vartannat år i vardera regionen och i varierande kommuner. Det är ett omfattande arbete att varje år skifta kommun och att hantera det omfattande resande som hör till.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Det ungdomsstrategiska arbetet har en väl fungerande struktur och pågående process. Dalarnas arbete framhålls också som ett föredöme nationellt. Erfarenheterna och omdömet om det hittillsvarande arbetet utgör en stabil grund att stå på inför fortsättningen. Erfarenheterna bör också kunna användas som en inspirationskälla i den nya organisationen vid utvecklandet av en mer generell arbetsmetodik.

På något längre sikt är det nödvändigt att identifiera vilka insatser inom Region Dalarna som aktivt ska bidra till att förbättra ungas situation när det gäller utbildning, sysselsättning, entreprenörskap, hälsa och fritid. Det kan också innebära att den av kommuner och andra parter antagna avsiktsförklaringen kan behöva ses över och antas på nytt.

I ambitionen att identifiera de långsiktiga insatserna finns det också ett behov av att inför kommande år värdera såväl *Miljötinget* som *Penga Akuten* vad gäller både innehåll och form.

Sammanfattningsvis bedöms resurserna inom området i nuläget vara tillräckliga.

Energi, klimat och miljö

Nuläge

Mål:

Region Dalarna bidrar till hållbara energilösningar i länet och en hållbar tillväxt

Region Dalarna arbetar brett med energi-, klimat och miljöfrågor och har uppdrag och finansiering från Energimyndigheten för att fungera som regional utvecklingsledare (RUL).

Inför uppstarten av Energikontoret vid Region Dalarna uttrycktes att verksamheten skulle bidra till att Dalarnas energiarbete fick en starkare politisk förankring och en god grund för att energi- och klimatperspektiv integrerades i tillväxtarbetet.

Energikontorets arbete har hittills nästan uteslutande baserats på att medverka i eller driva projekt i nätverksform eller i samverkan med olika intressenter. Hela arbetsområdet har därmed varit finansierat av pågående projekt. Energikontoret har i rollen av Regional Utvecklingsledare (RUL) haft en koordinerande och samlande roll i relation till de kommunala energirådgivarna.

Erfarenheter

Integrering av energi- och klimatperspektiv i tillväxtarbetet och strävandena att verka för en energieffektiv samhällsbyggnad, har hittills haft en alltför liten del i det samlade regionala utvecklingsarbetet. Fokuseringen på projekt och finansiering med projektmedel har påtagligt försvärat möjligheten att nå den ursprungliga målsättningen. Region Dalarna har inte heller haft resurser att delta på ett aktivt sätt i samverkan med Länsstyrelsen Dalarna.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Den ursprungliga målsättningen med ett Energikontor inom Region Dalarnas ram bör lyftas till diskussion. Verksamheten är i dagsläget en projektverksamhet, som är helt beroende av nationella projekt som styrs av Energimyndigheten, till stora delar med finansiering från Tillväxtverket.

I dagsläget saknas resurser för ett i all verksamhet integrerat energi-, klimat och miljöarbete. Det gör det svårt att leva upp till uppdraget och tidigare fattade beslut, särskilt som att energi, klimat och miljö är och har varit profilfrågor för Dalarna. Det strategiska arbetet bör därför förstärkas och lämpligen kopplas till övriga horisontella Agenda 2030-perspektiv.

Dalarnas attraktivitet

Nuläge

I Dalastrategin är en av huvudteserna att i en alltmer kunskapsintensiv samhällsekonomi är det människors lust, vilja och skapandekraft som är drivkraften för hållbar tillväxt. Därför är det viktigt att Dalarna är ett välkommande län som ger alla män och kvinnor oavsett etnisk bakgrund, samma förutsättningar att leva och verka livet ut. Jämställdhet och mångfald är förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och entreprenörskap.

På platser där människor möts sker utveckling och framsteg. Sådana platser präglas av mångfald, ett levande kulturutbud, ett mångfacetterat näringsliv, tillgång till livslångt lärande och goda kommunikationer. Att skapa förutsättningar för goda livs- och boendemiljöer är därför centrala delar i arbetet med att stärka Dalarnas attraktionskraft.

För att klara framtidens kompetensförsörjning och öka tillväxten kommer allt fler människor att behövas. Det ställer krav på Dalarna att välkomna inflyttare, oavsett varifrån de kommer, och att möta inflyttarna med intresse för nya sätt att tänka och med mottaglighet för nya influenser. Dalarna har förutsättningar att utvecklas till ett Dalarna som står för tolerans, mångfald och jämställdhet.

Det är genom ett ambitiöst och ihärdigt utvecklingsarbete i och för Dalarna som Dalarnas attraktivitet kan och bör kommuniceras.

Erfarenheter

Dalarna har en regional utvecklingsstrategi vars ambition kommer till uttryck i den genomgång som redovisas i detta dokumentet. Det regionala utvecklingsarbetet bidrar till regionens utveckling inom en rad områden. För att människor, företag och organisationer ska uppfatta Dalarna som en attraktiv region med ett starkt driv i sitt utvecklingsarbete behövs också ett tydligt kommunikativt arbete.

I Dalarna har olika insatser och projekt genomförts för att åstadkomma en process som på en övergripande regional nivå och ett kommunöverskridande sätt tagit ansvar för bilden (varumärket) Dalarna. Utgångspunkten i arbetet har varit att en regional ambition kräver en regional identitet i överensstämmelse med vad Dalarna i dag representerar och vill stå för

I de olika aktiviteter som drivits har utgångspunkten varit vetskapen om att många människor har en bild av vad Dalarna är. Bilden är ofta traditionell med sommar, semester och kultur i blickpunkten. Arbete, industri och näringsliv har i många fall en undanskymd

plats i sinnebilden av vad Dalarna står för. Uppfattningen har också visat sig svår att förändra på kort sikt. Att Dalarna har en stark besöksnäring har med stor sannolikhet också i mångt och mycket präglat den kommunicerade bilden av Dalarna.

Fortsatt uppdrag och verksamhet

Det tar lång tid att bygga varumärken. Bilden av Dalarna idag har byggts under flera hundra år. För att vidareutveckla och bredda den bilden, krävs uthållighet och konsekvens under lång tid. Nya Region Dalarna kommer fortvarigt att behöva kommunicera de regionala styrkorna och det utvecklingsarbete som pågår, och därmed bidra till att vidareutveckla bilden av Dalarna.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Handläggare
Håkan Jansson
023-77 70 13
larshakan.jansson@ltdalarna.se

Tjänsteskrivelse

Datum
2018-09-05

Diarienummer

Sida
1(1)

Sammanträdesdagar Regionala utvecklingsnämnden

2018

12 september, kl. 13.00-16.00

10 oktober, kl. 11.00 **Ordförandeberedning**

24 oktober, kl. 13.00-16.00 (Sammanträde direktionen kl. 10.00-12.00)

27 november, kl. 13.00 **Ordförandeberedning**

13 december, kl. 09.00-12.00

Sammanträdesdagar Regionala utvecklingsnämnden (RUN) samt beredande forum

2019

22 januari, kl. 10.00-16.00 **RUN**

8 januari, kl. 13.00-16.00, Beredningen för Dalarnas utveckling

22 december 2018 RUN ordförandeberedning

8 december 2018 Tjänstemannaberedning

19 mars, kl 10.00-16.00 **RUN**

5 mars, kl. 13.00-16.00, Beredningen för Dalarnas utveckling

19 februari RUN ordförandeberedning

5 februari Tjänstemannaberedning

14 maj, kl. 10.00-16.00 **RUN**

28 april, kl. 13.00-16.00, Beredningen för Dalarnas utveckling

14 april RUN ordförandeberedning

31 mars Tjänstemannaberedning